

INTERNET, SLACKTIVISM OCH DET POLITISKA DELTAGANDET – BLIR REVOLUTIONEN TWITTRAD?

Ett ständigt ökande antal politiska budskap sprids via Twitter, Facebook och liknande sociala medier på Internet. Många röster utdömer denna typ av politiskt engagemang som slacktivism och anser även att det kan vara skadligt för demokratin om allt flera medborgare är aktiva genom de elektroniska medierna. Men är utvecklingen egentligen så farlig?

Text: Henrik Serup Christensen

Uppkomsten av sociala nätverk som *Twitter* och *Facebook* har medfört en explosion i möjligheter att uttrycka politiska åsikter genom några få klick på musen. Kampanjer mot krig, utnyttjande och alla möjliga andra dåligheter florerar på Internet. Och bäst av allt: de virtuella aktivisterna behöver inte gå utomhus för att demonstrera, posta sina brev till beslutsfattarna, eller på annat sätt använda av sin egen kostbara tid. Nä, här räcker det med att byta profilbild, "gilla" en sida, bli medlem av en grupp eller twittra meddelandet.

Det finns till och med webbplatser som *Avaaz.org* som har specialiserat sig i att göra det så enkelt som möjligt att starta underskriftsinsamlingar och påverka en rad beslut överallt i världen. Och behändigt nog är det möjligt att skicka informationen om sitt eget deltagande vidare på *Facebook* och *Twitter* med ett enkelt klick.

På detta vis har de sociala medierna gjort det okomplicerat att delta i det politiska livet. Vissa anser även att de elektroniska möjligheterna stärker medborgarnas makt i förhållande till de politiska beslutsfattarna. Det har till exempel hävdats att aktörerna bakom de demokratiska revolutioner vi nu bevittnar i Mellanöstern och Nordafrika är beroende av de sociala nätverken för att sprida budskapet och koordinera sina handlingar. Det samma har tidigare hävdats om de så kallade färgrevolutionerna som med blandad succé ägde rum i bland annat Iran och Ukraina. Denna syn låg till synes bakom Egyptens beslut att stänga av landets tillgång till Internet. Det verkar alltså

nästan som om dagens revolutioner föregår på Twitter snarare än på gatan.

Även om Internet på detta sätt kanske bidrar till att främja demokratin runt om i världen, är det inte alla som uppfattar utvecklingen som enbart positiv. En del forskare och journalister har uttryckt oro över hur Internet påverkar deltagandets kvalitet. De ser de elektroniska versionerna av politiskt deltagande som slacktivism; handlingar som enbart får den involverade att känna sig bättre, men inte är effektiva sätt att påverka de politiska besluten.

Slacktivism finns inte enbart på Internet, men det virtuella deltagandet har blivit främsta måltavla för denna anklagelse. Enligt anklagelsen kan det politiska deltagandet påverkas negativt om medborgarna i allt högre grad engagerar sig via Internet. Det medför enligt kritikerna att medborgarna inte längre är benägna att involvera sig i mera tidskrävande former av deltagande som partiarbete och demonstrationer, och därmed kan virtuellt deltagande faktisk minska den samlade nivån av deltagande. Ännu värre är att det kan göra deltagandet mycket mindre effektivt, eftersom beslutsfattarna ignorerar det virtuella engagemanget.

Och visst ligger det någonting i kritiken. Många av de aktiviteter som pågår på Facebook och Twitter kan utan vi-

Det har till exempel hävdats att aktörerna bakom de demokratiska revolutioner vi nu bevittnar i Mellanöstern och Nordafrika är beroende av de sociala nätverken för att sprida budskapet och koordinera sina handlingar.

dare avfärdas som helt konsekvenslösa för politiken i "den riktiga världen". Knappast är det så att diktatorer runt om i världen darrar vid tanken om att gå igenom Inboxen som är sprängfylld med mejl som ber dem sluta med sitt vidriga beteende. Inte heller lär de surfa runt på Facebook för att kolla olika gruppers syn på deras agerande.

Man kan till och med ifrågasätta hur väsentliga de sociala medierna egentligen är i dagens demokratiska revolutioner. Även om budskapet sprids snabbt på Internet är det kanske främst i syftet att informera omvärlden, medan mobiltelefoner och kanske även flygblad spelar en större roll för att informera de egna styrkorna.

Men på en väsentlig punkt är kritiken ändå missriktad. Det finns inga belägg för att påstå att medborgare som är politiskt aktiva via Internet blir passiva utanför den virtuella världen. Det har visserligen tillsvidare inte gjorts särskilt mycket forskning som explicit handlar om slacktivism. Men det finns en del forskning om Internets betydelse för det politiska deltagandet.

I de första undersökningarna ställde sig forskarna skeptiskt till påståendet att Internet skulle medföra en revolution i det demokratiska deltagandet. De flesta hittade enbart svaga samband mellan Internet aktivitet och politiskt deltagande som inte var statistiskt signifikanta. Men ingen, eller verkligen få hittade ett negativt samband. Nu, 10 år senare – tänk på hur mycket som har hänt med Internet under den tiden! – verkar Internet ha en mobiliserande effekt på det politiska deltagandet också offline. Där finns därmed ingen orsak att frukta att Internet deltagande ersätter mera traditionella former av deltagande, tvärtom verkar de förstärka varandra.

Även om Facebook och Twitter inte får alla att bli politiska aktivister över natten, finns det ändå ingen orsak att oro sig för att Internet förvandlar det politiska deltagandet till inkonsekvent *slacktivism*. Och även om de sociala nätverken befrämjar överkomliga sätt att involvera sig och knappast i sig leder till samhällsförändringar ska man inte underskatta den mobiliserande effekten som sådana nätverk kan ha om budskapet sprids till tillräckligt många.

Troligen finns det två typer av Internetaktivister: de som överför sitt politiska engagemang till Internet, och de som enbart är Internetaktivister. Den förra gruppen består av människor som i vilket fall som helst skulle vara politiskt aktiva, och som enbart har överfört detta engagemang till Twitter och Facebook.

Den andra gruppen består av individer som annars inte skulle vara politiskt aktiva. De har kanske ett latent intresse, men har så här långt inte hunnit annat än att engagera sig enbart sporadiskt, kanske på grund av tidsbrist. Många av dem kommer att förbli slacktivister som enbart trycker på musen ibland.

Men för en del kan *slacktivism* bli första steget till en djupare form av engagemang. Här är Avaaz.org till exempel mycket medvetna om betydelsen av att informera sina undertecknare om det nästa möjliga steget, om det sedan handlar om en donation eller en demonstration.

Revolutionen blir twittrad. Men den händer ännu också på gatan, i parlamentet, och i huvudet på folk.

Knappast är det så att diktatorer runt om i världen darrar vid tanken om att gå igenom Inboxen som är sprängfylld med mejl som ber dem sluta med sitt vidriga beteende.

Henrik Serup Christensen forskar i virtuella och "riktiga" former av politiskt deltagande inom statskunskap vid Åbo Akademi